Ideja i svetost oltara

U nas je sveta liturgija većinom još sakriveno blago, sakriveno ne samo neukima ili nehajnima, nego i golemoj većini obrazovanih ili gorljivih katolika. Naš čovjek više sluti negoli razumije ono uzvišeno i božansko, što se krije n. pr. u euharističkoj Žrtvi, koju je Crkva zaodjela u tako divne liturgijske oblike, riječi i čine.

Ovaj članak polazi čisto s praktičnog gledišta i hoće da pomogne katoliku, da dublje shvati značenje novozavjetnog oltara, a s tim će mu, nadam se, mimogred sinuti u jasnijoj slici i ona otajstvena i životna veza, u kojoj je kršćanin s Gospodinom i Spasom našim, vječnim Velikim Svećenikom, Isusom Kristom.

1. Povišeno mjesto, prijestol milosti, asilsko pravo i simbol oltara.

1. Nije puki slučaj, što se žrtva od davnine prikazuje na povišenom mjestu. Žrtva bi se mogla prinijeti i na tlu. **Povišeno mjesto** ima svoje značenje tako naravno, da već u drevnoj davnini nalazimo povišena mjesta žrtvovanja. Čovjek zamišlja Boga u visini pa kad n. pr. gradi hramove, kad žrtvuje ili se moli na visini, čini mu se, da je nekud bliži Bogu. Zato je već Abraham prikazao na gori svoju žrtvu, tip Žrtve novozavjetne; Izraelci su prvi oltar Jehovi u obećanoj zemlji podigli na brdu Ebalu; David je sagradio hram na Sionu, koja time postaje gora Božja, sveta; Spasitelj je s apostolima blagovao zadnju večeru i ustanovio presvetu Euharistiju na Sionu u cenakulumu, koji je bio u gornjem spratu, a i prvi su se kršćani voljeli skupljati na euharističku gozbu u gornjim spratovima; na gori Kalvariji prinio je Isus otkupiteljsku Žrtvu, koja se ponavlja na oltaru.

Žrtva je najodličniji čin, kojim čovjek štuje Svevišnjega, pa je prirodno, da se onda žrtva prikazuje svečanije, na povišenu mjestu. A buduć je po ljudskom shvaćanju oltar mjesto posebne prisutnosti Božje, kamo Višnji kanoti silazi, da dijeli darove, to je oltar i najuzvišenije i najsvetije mjesto. Ako to vrijedi za oltare Starog Zavjeta, onda kud i kamo više vrijedi za oltare Novoga: naši su oltari posvećeni boravljenjem i otajstvenim djelovanjem Sina Božjega, koji iako preobraženim tijelom u neku ruku ima dijela u Božjoj posvudnosti, ipak tijelom nije posvudan, nego (na zemlji) samo pod sakramentalnim prilikama, a tim se svetim prilikama zaodijeva baš na oltaru.

No Isus nije na oltaru samo nazočan, On i obnavlja otajstvenu spasiteljnu Žrtvu svoju, od koje nema ništa svetije ni uzvišenije; na oltaru se, da tako reknem, ugotavlja »kruh s neba, koji ima svaku sladost u sebi« kao nekoć mana, tip i simbol ove novozavjetne nebeske hrane, »panis angelicus« (hljeb anđeoski). Na oltaru se dakle vrše euharističke tajne, zato se presveta Euharisti-

ja i zove »oltarski sakramenat« — S oltara dobivaju vrhunaravnu silu svi sakramenti, pa i sakramentalije. Otud i nastojanje Crkve, da se i sakramenti i sakramentalije što više povežu s oltarskom Žrtvom. Daleko je dakle od mišljenja Crkve običaj, koji je nažalost u nas veoma raširen, da se na pr. vjenčanje ili ukop vrši bez svete Mise.

2. Sv. Optato, milevski biskup, u znamenitom djelu o heretičkim Donatistama (De schismate Donatistarum) naziva oltar »sedes Corporis et Sanguinis Christi: prijestol Tijela i Krvi Kristove«. Tu sliku nalazimo već kod sv. Pavla: »Pristupimo dakle s pouzdanjem k prijestolu milosti, da primimo milosrđe« (Žid. 4, 16). Taj **prijestol milosti** bez sumnje je kršćanski oltar, za koji veli isti apostol: »Imamo žrtvenik, od kojega ne smiju jesti, koji služe šatoru« (Žid. 13, 10) t. j. nepokršteni Židovi. Oltar je mjesto, gdje se na najdivniji način još danas očituje milosrđe Božje; zato je oltar od davnine uživao na poseban način **asilsko pravo.** Klasičan primjer sadržaje poznati govor svetoga Ivana Zlatousnoga u slučaju zloglasnoga konsula Eutropija, koji se zaklonio u crkvu i prihvatio se za oltar, kad ga je bijesni narod htio ubiti. Sveti je nadbiskup nastojao da odvrati narod od krvi, jer krivca štiti oltar, kojeg se drži, a ta je zaštita, veli, »pravi ures oltara«; jer je oltar slika Krista, koji je dopustio, da mu grješna žena obuhvati noge pa joj je udijelio oproštenje. Ovaj ga je put sv. Ivan spasio s pozivom na ono isto asilsko pravo, što ga je nasilni Eutropije pobijao, dok je bio carev miljenik.

Asilsko pravo oltara vrijedi još i danas za svakoga od nas, kad se grijesima opterećeni utječemo »prijestolu milosti, da stečemo milosrđe« i oproštenje.

3. Oltar je **simbol Isusa Krista** i njegova vječnog svećeništva, i stoga Crkva zahtijeva, da oltar, na kojem se prikazuje sveta Žrtva, bude sav od kamena ili barem da bude od kamena oltarska ploča (ara) tolika, da na nju stane hostija i veći dio kaleža (Missale Rom.).

Isus je naime temeljni kamen, na kojem se osniva naše otkupljenje, posvećenje i konačno spasenje. On je živi kamen, s kojim smo mi vjernici združeni u živoj vezi zgrade Božje. Prekrasno to izrazuje sveti Petar u svojoj prvoj poslanici pisanoj kršćanima Male Azije: »Pristupite dakle k njemu, koji je doduše od ljudi odbačen, ali je od Boga izabran i predragocjen. I sami kao živo kamenje uzidajte se kao kuća duhovna i svećenstvo sveto, da prinosite žrtve duhovne, predrage Bogu po Isusu Kristu. Zato stoji u Pismu: E v o s t a v l j a m n a S i o n u k a m e n u g a o n i, i z a b r a n i, p r e d r a g o c j e n i, i k o j i v j e r u j e u n j e g a, n e ć e s e p o s t i d j e t i. Vama je dakle, vjernicima, na čast, a nevjernicima kamen, koji odbaciše graditelji, i taj posta glava od ugla«. (I Petr. 2, 4—7).

Već je prorok Danijel (2, 34 ss.) navijestio Mesiju i njegovo kraljevstvo u slici silnoga kamena, koji će se otkinuti sa stijene bez sudjelovanja ljudske ruke. Otajstveno je značenje netesanog kamena, kakav se u St. Z. morao uzeti za oltar, na kojem će se prinositi žrtve paljenice. Ne krije li se u toj okolnosti natuknuto utjelovljenje Sina Božjega bez sudjelovanja čovjeka?

Kršćanska je starina gledala u oltaru lik Isusa Krista. Jasno se to vidi već u vrlo starom spisu »O crkvenoj hierarhiji«, koji se nekoć pripisivao Dioniziju Areopagiti, učeniku sv. Pavla (Djel. 17, 34). No već rano nazivahu crkveni naučitelji i pisci i samog Isusa oltarom. U tom se krije uzvišen smisao, koji nam utire put dubljem pronicanju u čudesnu narav božanske Žrtve i neprekidnog spasiteljskog djelovanja Isusova. Eusebije (ca. 270—339) u glasovitoj svojoj Crkvenoj Povijesti veli: »Veliki i uzvišeni oltar jest zajednički Veliki Svećenik svemira, Isus sâm, jedinorođeni Božji; on prima radosna lica i otvorenih ruku mirisni kâd i duhovne molitvene žrtve sviju i prinosi svojem Ocu na nebu« (Hist. Eccl. X, 4). Crkva kaže to isto na pr. u obredu ređenja podđakona: »Oltar svete Crkve jest Krist, po svjedočanstvu Ivana, kojino u svojem Otkrivenju veli, da je vidio zlatan oltar gdje stoji pred prijestolom, a na oltaru i po oltaru posvećuju se Bogu Ocu prikazi vjernika. Pokrovci (pallae) i tjelesnici (corporalia) tog oltara nisu udovi Kristovi, to jest vjernici Božji, kojima se Gospodin kanoti dragocjenim ruhom zaodijeva«. A u oficiju posvete bazilike Presvetog Otkupitelja (9. stud.) čitamo: »Oltar pomazan krizmom znamenuje lik Gospodina našeg Isusa Krista, koji je naš oltar, žrtva i svećenik«.

Isus »živi navijek, da nas zagovara« svojim zaslugama i »neiskazanim uzdisajima«: to je njegovo spasiteljsko djelovanje na nebu, koje jur crkveni pisci drevne davnine shvaćaju kao žrtvu Krista i njegov nebeski oltar.[1]) O tom oltaru piše mučenik i apostolski učenik sv. Ignacije († 109): »Kanoti k jednom hramu Božjem i k jednom oltaru tecite svi k jednom Isusu Kristu, koji je od jednog Oca proizašao i kod jednoga (Oca) bio i k jednome otišao«. Taj nebeski oltar označuje i sv. Irenej († poslije 191), kad kaže, da onamo smjeraju naše euharističke žrtve: »(Isus) hoće, da i mi prinosimo dar na oltar često, bez prekida. Jest dakle oltar na nebu: jer onamo idu naše molitve i naše žrtve«.

2. Presv. Euharistija. Moći svetaca.

4. S oltara primamo sveti **euharistički kruh,** otajstvenu hranu dušama, zalog nebeske slave. Taj je euharistički kruh poseban

---

[1]) V. »Mysterium Fidei«, znamenito djelo o. Mauricija de la Taille D. I. (2. izd. 1924, Pariz).

plod oltarske žrtve pa se nekoć davao redovno sa žrtvenika u vrijeme same žrtve (sv. Mise). Kršćani bi ga blagovali sa svećenikom, kadgod bi prebivali svetoj Misi, a to posve odgovara oltarskoj žrtvi, kojoj je pričest integralni dio. Jasno je potom, da je **oltar najpodesnije mjesto za čuvanje sv. Euharistije**, da se dijeli izvan svete Mise na pr. kao popudbina umirućim.

Od toga su se pravila činili izuzeci. Tako se u doba krvavih progona dopuštalo vjernicima da presveto Tijelo od Mise ponesu svojim kućama; tamo bi Ga čuvali u kutijama, vrbovim košaricama itd. te blagovali, da se krijepe za slučaj opasnosti, kad je trebalo dati život za Krista. Zanimivo je, što piše sv. Bazilije (Ep. 93.) o pustinjacima, koji su živjeli u samoći bez svećenika: oni su po starom običaju imali uza se svetu Euharistiju i primali ju iz svoje ruke. U Aleksandriji i u Egiptu imali su je većinom svjetovnjaci u svojim kućama pa bi ju blagovali, kadgod bi htjeli.

Crkva je s važnih razloga takve običaje ukinula, i danas se čuva sveta Euharistija na oltaru. Tako je Crkva definitivno naredila u Rimskom Ritualu g. 1614., dok se prije sveta Tajna čuvala ne samo na oltaru nego i u sakristiji te u blizini oltara [2]) i povrh njega. Posuda, u kojoj se držala sv. Euharistija, imala je oblik kutije (pyxis, capsa, od drva, bjelokosti ili drage kovine), tornjića, ili goluba od zlata ili srebra, koji bi počivao na plitici (pateni) i visio s tako zvanog **ciborija.** Golub je i u ovom slučaju bio simbol Duha Sv., koji bitno djeluje kod pretvorbe (epikleza) i pričesti.

»Ciborium« (od grčke riječi κιβώριον) karakterističan je za glavne oltare za doba bazilikâ. To je bio kao šator stojeći na četiri, rjeđe na šest stupova, a mogao se zatvoriti zastorima. Očito se ovako htjelo istaći, da je kršćanski oltar »svetinja nad svetinjom« Novog Zavjeta. I kašto je u »svetinji nad svetinjom« Starog Zavjeta smio unići samo Veliki svećenik, tako je po starom rimskom obredu u času žrtve smio unići u ciborium samo Pontifex. Po Liber Pontificalisu (Žića papâ) poklonio je Konstantin Veliki crkvi sv. Petra u Rimu srebrn ciborium ukrašen slikom Spasiteljevom. Ciboriumi su se održali u crkvama sve do romanske periode, pače ih ima i u gotskim crkvama (Regensburg), a diže se i nad »konfesijom« sv. Petra u Rimu.

Oltar se kršćanski od vajkada shvaćao kao prijestol Boga-Čovjeka, Kralja neba i zemlje, pa kaošto se počasni krov stavlja

[2]) Gotika je dala oduška dubokom štovanju oltarske Tajne prekrasnim sakramentnim kućicama, koje se često odlikovahu obilatim arhitektonskim oblicima. Nekoje se dizahu visoko, kao na pr. ona u ulmskoj katedrali, koja je visoka do 30 metara. Središte je takove kućice bila škrinja s presvetim Otajstvom, a do nje su vodile stepenice.

nad prijestole vladara i biskupa, tako se s još većim pravom dizao nad »prijestolom milosti« Novoga Zavjeta. Presvođeni krov bio je slika nebeskoga svoda, četiri su stupa značila četiri strane svijeta, i tako se lijepo isticalo, da je Isus, koji se žrtvuje pod ciboriumom na oltaru, posrednik neba i zemlje; križ je pak povrh ciboriuma značio, da je ovo mjesto otajstvena Kalvaria.

5. U oltaru moraju biti **moći svetaca Božjih.** To je prastar propis, a potječe od običaja, da su već u drevno kršćansko doba oltare i crkve dizali nad grobovima mučenika. Mjesto, na kojem je mučenik posvjedočio vjeru svojom krvlju, zvalo se grčki μαρτύριον (svjedočanstvo), latinski confessio (ispovijest). Tako se zvao i grob, u koji bi se položilo mučenikovo tijelo, pače se zvalo »confessio« i mjesto pod oltarom ili u oltaru, gdje počivahu svete moći. Trag se tome vidi još i danas kod posvete oltara: biskup stavlja moći u udubinu na oltaru, koja se u Rimskom Pontifikalu zove confessio (sepulchrum).

Mučenici davši život za vjeru pokazaše najsilniju ljubav k Isusu, koji se opet i sâm prije žrtvovao u smrti za ljude. Crkva nije mogla ljepše i nježnije častiti ovu junačku svoju djecu nego dovedavši im mučena tijela tako blizu Žrtvi na oltaru. Krasno je to izrekao sv. Ambrozije (333— 397), kad su njegovim nastojanjem nađena tijela svetih mučenika Gervazija i Protazija i on ih svečano polagao u grobnicu ispod oltara, koji bješe dao prirediti za sebe: »Neka dođu slavne žrtve (t. j. mučenici) na mjesto, gdje se nalazi Krist Žrtva; ali na oltaru nek je onaj, koji je za njih trpio, a pod oltarom oni, koji su njegovom mukom otkupljeni. Ovo sam mjesto odredio za sebe, jer je pravo, da ondje počiva svećenik, gdje je običavao žrtvovati; no ustupam svetim žrtvama bolji dio: ovo je dolikovalo mučenicima. Položimo dakle svete ostanke i unesimo ih u dostojni hram i slavimo cijeli dan s vjernom pobožnošću«. (S. Ambr. Ep. 22.).

Ovako nam se u Crkvi na zemlji trajno stavlja pred oči viđenje sv. Ivana: »I kad otvori peti pečat, vidjeh pod oltarom duše zaklanih radi Riječi Božje i radi svjedočanstva, kojim su svjedočili« (Otkriv. 6, 9).

Mučenik je najvjerniji lik Isusa, koji na otajstveni način lije Krv na oltaru, i zato su se od davnine u svetoj Misi spominjala imena svetih mučenika. Tako zvani reformatori 16. vijeka u svojoj su umišljenoj mudrosti izgubili pojam žrtve i Crkve te odnošaja nevidljive njezine Glave Isusa Krista prema udovima (vjernicima); stoga nisu mogli razumjeti ni starinskog bogoslužnog kulta mučenika i ostalih svetaca. Da im oholost nije zamračila vid, mogli su lasno dokučiti, da kult mučenika ipak na koncu smjera na Onoga, od kojeg je poteklo sve mučeništvo: de quo martyrium omne sumpsit principium, veli Crkva, koja je vazda ovako shvaćala štovanje svetaca. O tome svjedoče uz ostalo mno-

ge misne molitve (Oratio i Secreta), koje su velikim dijelom svet i drag amanet drevnoga doba kršćanstva, kad su još vjernici donosili žrtvene darove (oblationes, munera), na pr. »primi Gospodine, darove za spomen tvojih Svetih«, ili: »na čije poštenje ovo prikazasmo tvojem Veličanstvu«, ili: »nek ti je mila ova prikazba na čast tvojih Svetih«. Sveta se Misa prikazuje Bogu Trojednomu kao realan spomen djela Otkupljenja (»Ovo činite na moj spomen...«), no ona se prikazuje i na spomen blaženih već udova mističnoga tijela Kristova, kako svećenik duboko sagnut nad oltar moli u sv. Misi poslije prikazanja: »Primi, presveto Trojstvo, ovaj prikaz, koji ti prinosimo na spomen muke, uskrsnuća i uzašašća Isusa Krista, Gospoda našega, i na čast Blažene Marije vazda Djevice i svetoga Ivana Krstitelja i svetih apostola Petra i Pavla i ovih /t. j. svetaca, kojih su moći na oltaru/ i svih Svetih: da njima bude na čast, a nama na spasenje, te da se oni dostoje zagovarat nas na nebu, kojih se spominjemo na zemlji. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen«.

Veličajna je misao, kako smo po svetoj Misi na poseban način u zajedinstvu s blaženim članovima Crkve (Communicantes), i zato njihov spomen, a pogotovo prisutnost njihovog mučeništvom, fizičkim ili moralnim, posvećenoga tijela dobiva vrlo nježno i duboko značenje. Smijemo se i pouzdano nadati, da nas oni doista zagovaraju u božanskoj Žrtvi, koja se vrši na njihovu posvećenom tijelu, a smijemo se nadati to pouzdanije, što im je svakako milo, kad hvalimo Boga za njegove milosti, što su na njima sjale. Njima samima nema veće časti na zemlji od ove, što im je mrtvo tijelo u oltaru, tako blizu neokaljanom Janjetu, koje se žrtvuje na oltaru, a kojemu Crkva iskazuje najveće i najusrdnije počitanje. Sv. Zlatousti veli: »Velika je čast biti spominjan, kad je Gospodin nazočan, kad' se ponavlja njegova smrt i vrše nedohitne tajne uzvišene Žrtve«.

Već su se u srednjem vijeku smjele za posvetu oltara uzimati moći Svetih, koji nisu bili mučenici.[3]) Kad se ne bi mogle dobiti nikakve moći, položila bi se u oltar presveta Euharistija, obično tri posvećene Hostije.

U srednjem su se vijeku svete moći, osobito mučeničke, uvelike štovale. Gdjekoje su katedralne crkve stavljale u glavni oltar velik broj svetih moći. Zanimiv je u tom pogledu slučaj eichstättskoga biskupa Gundakara II., koji je na dan posvete svoje katedrale položio u oltar 156 raznih relikvija! (Nabraja ih Thalhofer, Handbuch der kath. Liturgik, I. izd. I/2 str. 756.).

Danas se svete moći uzidavaju u kamenu ploču na sredini oltara, i kad se svećenik nakon pristupnih molitava uspne na oltar, duboko se sagne i moli:

[3]) To se smije činiti i danas, no moraju ipak s njima biti i mučeničke moći.

»Molimo te, Gospodine, po zaslugama Svetih tvojih, kojih su moći ovdje, /tu poljubi oltar/ i svih Svetih, da se dostojiš oprostit mi sve grijehe moje. Amen«.

3. Povijest oltara.

6. Prvi je euharistički oltar u Novom Zavjetu onaj, na kojem je božanski Spasitelj prikazao i naredio nekrvnu žrtvu u cenakulumu. Ovaj najčasniji oltar ima oblik stola (ca. 4×2 m), a čuva se kao dragocjena relikvija u bazilici sv. Ivana Lateranskoga, rimskoj katedralnoj crkvi. U istoj se bazilici nalazi i drveni oltar sv. Petra. Na njemu je po predaji prvi Papa služio svetu Žrtvu u kući senatora Pudensa, koga je s obitelju obratio Kristu. U sredini drugog vijeka časna je kuća Pudensova pretvorena u crkvu, koja bi po jednoj kćeri senatorovoj prozvana »Santa Pudentiana«, a otud je za Pape sv. Silvestra I. (314—335) oltar sv. Petra prenesen u Lateransku baziliku. Obložen je mramorom, a pridržan svetom Ocu, da na njemu služi svetu Misu.

U prvo doba kršćani nisu imali svojih hramova, nisu imali ni stalnih oltara, nego su svetu Tajnu obavljali, gdje su mogli: na stolu, na kamenu, na stijeni. Vjernici su se s biskupima i svećenicima skrivali po šumama, samotnim poljima, u pojatama, kućama, grobljima, čak bi se znali otisnuti lađom od obale i na moru slaviti Boga euharističkom Žrtvom, psalmima i molitvama.

Potresan je primjer svetog mučenika Lucijana Antiohijskoga († 312). Svezan na rukama i nogama ležao je sluga Božji u tamnici čekajući smrt. Kršćani ga pohađahu, da mu olakšaju muku i da od njega čuju riječi utjehe. Na Bogojavljenje ga zamoliše, neka bi prikazao svetu Žrtvu. Sveti muž ležeći na tlu digne oči k nebu i progovori sa suzama:

»Draga moja djeco, Bog toga ne traži ni od vas ni od mene; ta gdje bi ja mogao vršiti svetu Tajnu, kad eto nemam, što za to treba«. Vjernici ne htjedoše popustiti, nego uzmu još življe moliti, neka ih na tako svet blagdan ne pusti kući bez svete Žrtve i pričesti. Napokon čovjek Božji popusti i reče: »Neka, no buduć ovdje nema oltara od drva ili kamena, bit će moja prsa žrtveni oltar. Vi se pak prikučite i napravite krug oko mene, pa ćete biti hram, u kojem ću žrtvovati«. Tako i bi. Mučenik obavi svetu Žrtvu na svojim prsima, kako je već mogao, i pruži nazočnima svetu pričest. Sutradan mu krvnik odrubi glavu.[4])

Kršćanski oltar ima svoj razvitak i svoju povijest, no taj ne ide u okvir ove radnje. Spominjem tek nekoliko podataka, iz kojih prosijeva veliko poštivanje oltara i želja, da se oko i srce vjernika privuku na mjesto božanske Žrtve. U bazilikama Kon-

[4]) Dr. B. Sauter O. S. B., Das heilige Messopfer.

stantinova doba i kasnije spominju se čak zlatni i srebrni oltari, a to jamačno znači, da su bili obloženi zlatom ili srebrom: Bogu se htjelo dati najbolje i najdragocjenije. Dok je baziličko doba dalo oltaru »ciborium«, romansko (11. do 13. vijeka) je karakterizovano oltarskim nastavcima, koji se poput zida dizahu na stražnjem dijelu oltarske menze (retrofrontale, suprafrontale), a svrha im je ta, da se novozavjetna »Svetinja nad svetinjom« okruži što većim sjajem i veličjem. Isprva su ti nastavci bili drvene ploče (retrotabulae) ukrašene zlatom i dragim kamenjem, kadšto i slikama, a i presvučene skupocjenom tkaninom i čipkama. Kasnije se javljaju i kameni nastavci. Gotika i renesansa na svoj su način nadovezale na retrotabulni oltar i dalje ga razvile, a svuda izbija čežnja, da se oltar istakne kao najsvetije i najglavnije u crkvi. Zasluga je renesanse, što se općenito prekinulo s »njemačkim običajem« i presveta se Euharistija definitivno prenijela na oltar. To i jest njezino pravo mjesto, jer žrtveni čin i žrtvena gozba spadaju skupa. Tako je i naredila sveta Stolica g. 1863., da se presv. Euharistija smije čuvati samo »u tabernakulumu na sredini oltara«.

4. Posvećenje oltara. Završetak.

7. Božanska se Žrtva smije prikazati samo na **posvećenom oltaru.** Posveta oltara (consecratio) ide u red liturgičkih čina, koji su pridržani biskupu, a obiljem i sjajem obreda bez sumnje je jedna od najljepših posveta. Crkva hoće da nam veličajnim obredima doziva u pamet neiskazanu veličinu Isusa Krista i njegove Žrtve, pa nas tim i potiče, da pristupamo k oltaru s najdubljim poštovanjem.

Pri posveti stalni oltar (altare fixum) dobiva svoje ime ili po kojem otajstvu (titulus altaris) ili po kojem svecu (patronus altaris).

Po propisu Rimskog Pontifikala biskup uoči posvete metne u posudicu, koja će se uzidati u oltar, svete moći, tri zrna tamjana i pargamenu s izjavom, da je toga i toga dana, mjeseca i godine posvetio ovaj oltar na čast svetoga N. i u oltar zatvorio moći svetih mučenika N. i N., te daje vjernicima danas oprost od godinu dana, a na godišnjicu posvete četrdeset dana onima, koji oltar pohode. Ona tri zrna tamjana znače, da su mučenici davši svoj život za Isusa prinijeli žrtvu paljenicu, ugodan miris Bogu, kaošto izgori tamjan, koji se pali u čast Svevišnjemu.

Obred posvete oltara veoma je dug, a da tko osjeti svu njegovu ljepotu, trebao bi da ga prouči u Pontifikalu (biskupski obrednik). Ovdje nek je dosta da se istaknu ukratko tek neki momenti te veličajne posvete.

Važnost posvetnog čina očituje se već na početku obreda, kad biskup pod mitrom klekne na stepenicu oltara, dok se pjevaju litanije Svih Svetih.

Biskup učini na sredini menze i na četiri ugla oltara znamen križa svetom vodom pomiješanom s vinom, solju i pepelom govoreći svaki put: »Nek bude posvećen ovaj oltar na čast svemogućega Boga i slavne Djeve Marije i svih Svetih i na ime i spomen svetoga N. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Mir tebi«.

Sedam puta posvetitelj obađe oltar i škropi ga obilato stručkom hisopovim: to je simbol sedam svetih sakramenata, po kojima nam dolazi obilje milosti stečene krvlju prolivenom na Golgoti u žrtvi, koja će se na otajstveni način obnavljati na ovom oltaru te biti vrelo života božanskoga.

Osobito je svečano uzidavanje svetih moći u oltarski »grob« (sepulchrum, confessio), što ga je biskup prije posvetio krizmom, simbolom Duha Svetoga.

Biskup osim toga više puta pomazuje oltar katekumenskim uljem i svetom krizmom (iskaz ljubavi i poštovanja Isusu, koga oltar predočuje) i kadi oltar tamjanom uz prekrasne molitve, antifone i psalme, uz česte aluzije na starozavjetne likove, na pr. u veličanstvenoj prefaciji. U molitvama se često ponavlja prošnja, neka bi svemogući, vječni, milosrdni Bog blagoslovio i posvetio ovaj oltar, da bude vazda svet, da se s njega diže hvala i zadovoljština Bogu, da budu na njemu prijatni prikazi vjernika i uslišane njihove molitve, da im s njega dođe milosrđe i oproštenje, hrana duši i vječno spasenje.

8. Kršćanskom srcu nema na svijetu ništa milije od Božjeg oltara, a nema ni svetije ni uzvišenije, promatrali mi svrhu njegovu ili ideju ili posvetu. Sveti Oci i crkveni pisci drevne davnine i kasnijih vijekova ne nasmažu riječi, da izraze svoje poštovanje Božjem oltaru. U grčkom jeziku upotrebljavaju uz oltar (τράπεζα) pridjeve: ἁγία, ἱερά, θεία, φοβερά, φρικώδης, πνευματική, βασιλική; u latinskom uz mensa: sacra, mystica, tremenda, divina, regia, spiritualis, coelestis, immortalis (svet, božanski, strahotan, duhovan, kraljevski, otajstven, nebeski, besmrtan). Kako divno značenje imadu svi ti ukrasni pridjevi!

Svaki je posvećeni oltar određen za svetu Žrtvu Novoga Zavjeta i zato zaslužuje najveće poštovanje; no kud i kamo veće strahopočitanje treba da iskazujemo onom oltaru, na kojem stoluje živi Sin Božji, Veliki Svećenik, Kralj kraljeva, Gospodar gospodarâ (Rex regum, Dominus dominantium), Kralj vjekova (Rex saeculorum), Bog i Spasitelj naš Isus Krist![6]) Prvi naš pozdrav i poklon, kad uniđemo u crkvu, nek ide Njemu nazočnome! Slabo

---

[6]) Osuditi treba sakristane, koji puštaju na oltaru prašinu, smetlje, izgorene šibice i ostali sličan ures oltara Božjega.

li razumiju božansko Otajstvo oltara oni, koji najprije pozdravljaju slike i kipove i dugo ostaju pred njima, a za Kralja slave imadu tek hitan poklon.

U sjeni oltara titra vječno svijetlo, titra kao da zbori o nedohitnoj i svesilnoj Ljubavi, koja se sakrila pod priliku hljeba. Tu je duši najmilije boraviti i u časovima svijetle radosti i u mraku boli i trpljenja. Silnije nego li je prorok čeznuo za hramom Božjim i njegovim oltarima, čezne prosvijetljeno kršćansko srce za svetim oltarom:

»Kako su lijepi šatori tvoji, Gospode nad silama!

»Duša mi čezne i gine za trijemovima Gospodnjim!

»Srce mi i tijelo klikću Bogu živomu.

»Jer i vrabac si nađe kućicu i grlica gnijezdo, gdje polaže ptiće svoje:

»oltare tvoje, Gospode nad silama,

»Kralju moj i Bože moj!« (Ps. 83, 1—4).

Miroslav Vanino D. I.

Tereza Neumann iz Konnersreutha

Konnersreuth je danas daleko poznatije mjesto negoli ma koji grad Jugoslavije. To ime ide od ustiju do ustiju. A ipak pred par godina nitko ga nije spominjao. Odakle ta promjena? U njemu živi Tereza Neumann, koja je potresla čitavim svijetom. I danas, dok ovo pišemo, dolaze stranci nesamo iz Njemačke, Francuske u to malo trgovište, koje jedva broji hiljadu duša; tamo dnevno trče auto i kola, koja su puna putnika iz sve Evrope, pa čak i iz Amerike. Što vuče te ljude amo? Upravo osoba Terezina. Časopisi i ilustracije pune svoje stupce fotografijama, opisima, izjavama raznih stranaca — a svijet sve to pomamno guta, željan istina novotarija, senzacija, ali i pohlepan za nadnaravnim pojavama. Stvar je sada tako daleko došla, da su morali posegnuti u to pitanje i sami katolički biskupi Bavarske i zabraniti hodočašća. Nedavno je i kardinal Faulhaber u Münchenu morao održati jednu propovijed u svojoj katedrali i zauzeti odlučno stanovište u čitavoj stvari.

1. Tko je Tereza Neumann?

Ona se rodila u Konnersreuthu u Oberpfalzu (Bavarska) 19. 4. 1898. Otac je njezin krojač, pa i sada radi u tom zanatu.